

СОЦІАЛЬНО-ФІЛОСОФСЬКИЙ АНАЛІЗ ТУРИЗМУ ЯК ФОРМИ СОЦІАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ ЛЮДИНИ

Актуальність теми дослідження обумовлюється тими об'єктивними процесами, що свідчать про якісні зміни в життєдіяльності сучасної людини. Це стосується, насамперед, зростання ролі туризму в системі суспільного виробництва, посилення залежності соціалізації людини і реалізації нею свого потенціалу від її туристської активності, а також змін в змісті і характері праці під впливом глобалізації соціальних процесів і підвищення мобільності людини, що стимулює розвиток туристичної індустрії. **Мета і завдання дослідження** полягає в тому, щоб здійснити соціально-філософський аналіз туризму як форми соціальної активності людини. Для досягнення цієї мети поставлено такі завдання: дати визначення туризму як соціального явища; проаналізувати специфіку туризму як форми соціальної активності особи; виявити критерії типології туризму та характеристики основних його видів; з'ясувати та розкрити зміст основних функцій туризму; виявити соціокультурні детермінанти розвитку туризму; дослідити місце і роль туризму як чинника суспільного виробництва; визначити соціальні детермінанти оптимізації туристичної діяльності в Україні. **Предметом дослідження** є соціальні детермінанти оптимізації туристичної діяльності як специфічно людської активності, спрямованої на реалізацію потенціалу сучасної особи та задоволення її туристських потреб. З'ясування сутності туризму як соціального інституту, форми активності людини потребує визначення факторів, що впливають на виникнення цього феномену та його розвиток. В сучасному плінному суспільстві туризм виступає важливою формою реалізації людиною свого сутнісного потенціалу і життєвих сил. Туризм, як явище суспільного життя, є похідною суспільного розвитку. Своєю появою він завдячує індустріальній стадії розвитку людства, якій був притаманний прискорений розвиток продуктивних сил, поглиблення поділу праці, розвиток урбанізаційних процесів. Прискорені інноваційні зміни, пов'язані з науково-технічним прогресом, сприяли загальному соціально-економічному розвитку певних країн, підвищенню рівня життя їх населення, змінювали характер праці, спосіб та стиль життя, що особливо позначилось в ХХ ст. розвитком урбанізації та змінами в системі розселення, постіндустріальною фазою розвитку економіки, поглибленням екологічних проблем та осягненням глобальних масштабів діяльності людства, гуманізацією всіх сфер суспільного життя. Саме за цих умов, що докорінно змінювали суспільні моделі життєдіяльності людства, туризм перетворився у форму проведення дозвілля, забезпечену діяльністю міжгалузевого комплексу по задоволенню потреб населення у відпочинку та оздоровленні, у потужну комунікативну складову глобалізаційного процесу [1]. За формою організації виділяють чотири форми туризму: 1) груповий; 2) індивідуальний; 3) індивідуально-груповий: тури купуються клієнтами індивідуально, а обслуговування відбувається в групі; 4) сімейний. Туризм можна класифікувати за такими критеріями: метою подорожі; спрямованістю туристичних потоків; масштабами охоплення території; способом пересування та використанням транспортних засобів; терміном поїздки; сезонністю; демографічним і соціальним складом учасників подорожі; ступенем організованості; принципами організації продажу туру та формою організації туристичного обслуговування [2]. У Законі України "Про туризм" зазначено, що туризм поділяється на іноземний, внутрішній та зарубіжний. До першого належать іноземці, котрі подорожують територією України, до другого - особи, які подорожують в межах своєї країни, і до третьої групи належать громадяни України, які подорожують за кордоном. Мета туристичної діяльності - це сукупність обґрунтованих орієнтирів і показників досягнень в цій діяльності за певний проміжок часу [3]. Основні фактори, що впливають на розвиток туризму, поділяються на статичні й динамічні. До статичних відносять сукупність природно-географічних факторів, які мають незмінне значення. Людина лише пристосовує їх до туристських потреб, робить більш доступними для використання. До динамічних факторів відносять: демографічні, соціально-економічні,

матеріально-технічні й політичні фактори, які можуть мати різну оцінку, значення, що змінюються в часі й просторі [4]. Виокремлюють базові функції туризму: соціально-демографічна, економічна, екологічна, культуротворча, гуманістична, людинотворча. Відносно соціально-демографічної функції туризму слід відзначити такі її основні аспекти, як: вид відпочинку, що сприяє відновленню сил та працездатності людини, а відповідно – психофізіологічних ресурсів суспільства; сприяння раціональному використанню вільного часу людей; поліпшення трудової зайнятості та підвищення життєвого рівня населення; збагачення соціально-економічної інфраструктури та міжрегіональної співпраці країн, держав та народів. Говорячи про екологічну функцію туризму, відзначимо, що туризм, як правило, не виснажує екологію, не порушує природну рівновагу, а навпаки, зацікавлений в ній. Аналіз культуротворчої функції туризму здійснюється на основі використання моделі взаємодії чотирьох культур: культура того регіону, звідки приїжджають туристи; дозвіллева культура; самобутня культура місцевих жителів та культура обслуговування. Гуманістична функція туризму досліджується як засіб міжлюдських відносин та як форма міжособистісних комунікацій. За останні роки туристична галузь в Україні почала дуже розвиватись і стала масовим соціально-економічним явищем. **Висновки.** Проблема вивчення туризму носить міждисциплінарний та багатоаспектний характер. Туризм можна визначити як процес здійснення туристської активності та організації туристичної діяльності, що спрямований на задоволення рекреаційних, пізнавальних, економічних та духовних потреб особи шляхом переміщення суб'єктів в соціальному просторі. Туристська активність розуміється як подорожі по країні або виїзд за кордон соціальних суб'єктів з метою безпосереднього задоволення своїх пізнавальних, духовних, інтелектуальних, релігійних, оздоровчих, ділових, спортивних, фізичних потреб.

Література

1. Любіцева О. О. *Ринок туристичних послуг [Електронний ресурс] / О. О. Любіцева – Режим доступу: http://tourlib.net/books_ukr/lubiceva_rtp11.htm*
2. Горішевський П. *Сільський зелений туризм: організація надання послуг гостинності [Електронний ресурс] / П. Горішевський, В. Васильєв, Ю. Зінько – Режим доступу до ресурсу: http://tourlib.net/books_green/gorishevsky1-3.htm.*
3. *Структура та функції туристичної діяльності [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://pidruchniki.com/1719051243533/turizm/struktura_funktsiyi_turistichnoyi_diyalnost_i.*
4. Чигур Р.Ю. *Екологічна культура українського суспільства. Роль держави та громадянського суспільства у її формуванні. /Р.Ю.Чигур//Світоглядні та соціокультурні засади формування модерної української нації: монографія/Т.В.Гончарук, Н.В.Гнасевиц, М.І.Гурик, О.М.Рудакевич, Р.Ю.Чигур, М.Л.Шумка; за ред. професора О.М.Рудакевича. – Тернопіль: ТНЕУ, 2015. –С.158-190.*
5. Шумка М., Гончарук Т. *Громадянське суспільство в Україні: проблеми становлення та потенціал/ Михайліна Шумка, Тетяна Гончарук // Матеріали міжнародних філософсько-економічних читань. – Львів, 2011. – 215-222.*
6. Гончарук-Чолач Т. *Сучасні парадигми державного управління: теоретико-філософське осмислення / Тетяна Гончарук-Чолач // Психологія і суспільство. – 2010. - №4. – С.72-81.*
7. Гурик М.І., Гончарук Т.В., Шумка М.Л. *Філософські проблеми державного управління. Навч. посібник. Тернопіль. – Економічна думка, 2010. – 126с.*
8. Гончарук Т. *Філософія сучасного українця у форматі інноваційного суспільства/Т.В.Гончарук//Наукові записки. Сер. Філософія. Острог: Національний університет «Острозька академія», 2011. – Вип.9.*